

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ**

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO
„DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2006 M. BIRŽELIO 14 D.
NUTARIMO NR. 583 „DĖL MOKĖJIMO UŽ SOCIALINES PASLAUGAS TVARKOS
APRAŠO PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO“ PROJEKTO (toliau - Projektas)
(TAP-19-1878) (19-8307(2))**

2019-11-20 Nr.NV-3242

Vilnius

Įvertinę Projekto atitiktį įstatymams, Vyriausybės nutarimams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Siūlome tikslinti Projektu keičiamo Mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. birželio 14 d. nutarimu Nr. 583, (toliau – Tvarkos aprašas) 16¹ punkto formuluotę, kurioje sąvoka „pagalba“ vartojama neatskleidžiant jos turinio. Pastebime, kad Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatyme (toliau – Įstatymas) „pagalbos“ sąvoka nėra apibrėžta, todėl jos turinys tampa laisvai interpretuojamas. Siekiant pašalinti siūlomo reguliavimo neapibrėžtumą, būtų tikslinga Tvarkos aprašo 16¹ punkte nurodyti, kokių socialinių paslaugų teikimas šiuo atveju išvardijamiems subjektams turimas mintyje. Kartu, atsižvelgiant į nuostatos rekomendacinį pobūdį, siūlome įvertinti ir šios nuostatos reikalingumą, nes Įstatymo 28 straipsnio 2 dalis nustato, jog informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo interesais paslaugos teikiamos nemokamai, o Įstatymo 26 straipsnio 5 dalis nustato savivaldybei teisę atleisti asmenį (šeimą) nuo mokėjimo už socialines paslaugas ir kitais įstatyme nenustatytais atvejais. Be to, atleidimą nuo mokėjimo už socialines paslaugas numato ir galiojančio Tvarkos aprašo nuostatos (pavyzdžiui, 22, 47 punktai).

2. Siekiant neklaidinti, kas yra tikrasis reguliavimo šaltinis, įstatymas ar poįstatyminis aktas, kaip to reikalauja Konstitucinio Teismo jurisprudencija, keičiant Tvarkos aprašo 17 punktą siūlome atsisakyti šio punkto pirmosios pastraipos nuostatos, pažodžiui atkartojančios Įstatymo 29 straipsnio 2 dalies nuostatą. Atitinkama pastaba taikytina ir kitiems Tvarkos aprašo punkтам, kuriuose tik perrašomos ir ne detalizuojamos Įstatymo nuostatos, pavyzdžiui, Tvarkos aprašo 18 , 30 ir 31 punktų pirmosios pastraipos ir kt.

3. Projektu siūlomi mokėjimo už socialinę priežiūrą, dienos socialinę globą, trumpalaikę socialinę globą dydžiai yra rekomenduojami, tad nesukelia neigiamų pasekmių tokių dydžių nenustatančioms savivaldybėms ir iš esmės nesprendžia mokėjimo už socialines paslaugas dydžių nediferencijavimo savivaldybėse problemos. Kita vertus, siūlomi diferencijuoti dydžiai visgi turėtų būti pagrįsti. Be to, pastebime, kad keičiamo Tvarkos aprašo 17, 18, 30, 31, 32 punktų formuluotėse vartojama nuostata „ne daugiau kaip iki <...> procentų“ nedera su Įstatymu bei kituose Tvarkos aprašo punktuose (pavyzdžiui, 30, 32, 36 ir kt. punktuose) siūlomų maksimalių dydžių ribos nustatymu vartojant formuluotę „neturi viršyti<...> procentų“, pagal kurią maksimalus dydis yra sveikas skaičius. Taigi, tikslinga papildomai įvertinti Projektu teikiamų dydžių nustatymo taisyklę.

4. Siekiant apibrėžtumo, keičiamo Tvarkos aprašo 55 punkto antrojo sakinio nuostata turi būti tikslinama, aiškiai nustatant nuostatos taikymo atvejus ar aplinkybes, priešingu atveju, lieka neaišku, kaip asmens (šeimos narių) finansinių galimybių vertinimas yra susijęs su socialinių

paslaugų teikimu ir, pavyzdžiui, Tvarkos aprašo 66 punkte nustatyta pareiga asmeniui pranešti apie pajamų ir turto pokyčius. Analogišku aspektu siūlome peržiūrėti ir keičiamo Tvarkos aprašo 67 ir 68 punktų nuostatas, kuriose išbraukus socialinių paslaugų gavimo laikotarpį, neaišku, kokių pagrindų iš naujo vertinamos asmens finansinės galimybės.

5. Keičiamo Tvarkos aprašo 85 punkto pakeitimu siūloma nustatyti, kad asmens turto vertė nustatoma pagal valstybės ir žinybiniuose registruose bei valstybės informacinėse sistemose nurodytas vidutinės rinkos vertes. Atsižvelgiant į tai, kad mokėjimo už socialines paslaugas dydis priklauso nuo asmens pajamų ir turto, manome, kad pagal šiame punkte siūlomą reguliavimą galimi atvejai, kad nors asmens turimo, pavyzdžiui, nekilnojamo turto vertė, yra ženkliai mažesnė už vidutinės rinkos kainas, nesant galimybės pateikti turimus konkretaus turto vertę pagrindžiančius dokumentus, būtų nustatomas didesnis mokėjimo už socialines paslaugas dydis. Atkreiptinas dėmesys, kad Nepasiturinčių gyventojų, kurie kreipėsi dėl piniginių socialinės paramos, turto vertės nustatymo metodikos, patvirtintos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir finansų ministro 2009 m. birželio 2 d. įsakymu Nr. A1-369/1K-174, kuri taikoma nustatant nepasiturinčių gyventojų, kai jie kreipiasi dėl piniginių socialinės paramos, nuosavybės teise turimo turto vertę, 15 punktas nustato ir alternatyvios turto vertinimo galimybės taikymą: *„Jei pareiškėjas nesutinka su turto verte, nurodyta Registrų centro išduotame registro išraše arba Socialinės paramos šeimai informacinėje sistemoje (SPIS), jis turi teisę kreiptis į asmenį, turintį teisę verstis turto arba verslo vertinimo veikla pagal Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymą, iš kurio gautą turto vertinimo ataskaitą pateikia piniginę socialinę paramą teikiančiai institucijai ar įstaigai. Rinkos vertės nustatymo data turi būti ne vėlesnė kaip 12 mėnesių iki kreipimosi dėl piniginių socialinės paramos mėnesio“*. Siūlome įvertinti analogiškos galimybės taikymą ir asmenims, besikreipiantiems dėl socialinių paslaugų ar jas gaunantiems ir, esant poreikiui, papildyti Projektą.

6. Siekiant procedūrinių nuostatų aiškumo, būtų tikslinga keičiamo Tvarkos aprašo 85 punkte nurodyti, ar turto vertė nustatoma pagal savivaldybės gaunamus duomenis iš valstybės ir žinybinių registrų bei valstybės informacinių sistemų.

7. Siūlome tikslinti keičiamo Tvarkos aprašo 86 punkto pakeitimą. Formuluoję pateikta nuostata „šio turto vertė“ gali būti suprantama nevienareikšmiškai, todėl siūlome aiškiai nustatyti, kokio turto (pakeisto?) vertė turėtų būti vertinama pagal asmens pateiktus turto vertę pagrindžiančius dokumentus. Be to, siūlome atsisakyti pavyzdinio dokumentų sąrašo, kurio, kaip nebaigtinio, taikymo apimtis tampa neapibrėžta (atitinkamai šiuo aspektu siūlome įvertinti ir Tvarkos aprašo 91 punkto nuostatą).

8. Keičiamo Tvarkos aprašo 88¹ punkte siūlomas reguliavimas turėtų būti papildytas, nustatant aiškią Socialinių paslaugų įstatymo 31 straipsnio 2 dalies nuostatos taikymo tvarką, nes sureguliuojama, kaip socialinių paslaugų teikimo atveju bus realizuojama Civilinio kodekso nuostata, kad turtas rentos ir išlaikymo iki gyvos galvos atvejais perduodamas su sąlyga, kad rentos mokėtojas mokės kitam asmeniui rentą ar išlaikys jį iki gyvos galvos.

9. Keičiamo Tvarkos aprašo 88¹ punkte vietoj žodžio „išvardytas“ siūlome įrašyti žodį „nurodytas“, kaip tai nuosekliai vartojama keičiamo Tvarkos aprašo 85 punkte.

